

A HÁTTÉR TÁRSASÁG VÉLEMÉNYE A 210/2009. (IX. 29.) KORM. RENDELET MÓDOSÍTÁSÁRÓL

2024. április 4.

A Háttér Társaság áttekintette a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet módosításának társadalmi vitára bocsátott tervezetét (továbbiakban: tervezet). Egyesületünk több, mint két évtizede működtet jogsegélyszolgálatot, amelynek keretében – többek között – jogi tanácsadást és szükség esetén jogi képviseletet biztosítunk a szexuális irányultság vagy nemi identitás miatti hátrányos megkülönböztetés, zaklatás vagy bántalmazás áldozatai számára; jogi tájékoztatást adunk minden olyan ügyben, ahol az ügyfél szexuális irányultságának vagy nemi identitásának jelentősége lehet; figyelemmel követjük a jogalkotást, véleményezzük az LMBTQI embereket érintő jogszabályváltozásokat, és amennyiben szükségesnek ítéljük, az LMBTQI emberek jogainak védelme érdekében jogalkotási javaslatokat fogalmazunk meg. E téren szerzett tapasztalataink alapján az alábbi észrevételeket tesszük.

Előljáróban megjegyezzük, hogy azon gyermekeknek szóló termékek esetében, amelyeknek „meghatározó eleme (...) a szexualitás közvetlen, természetes (...) ábrázolása” a tervezet 1. §-ában foglalt, a csomagküldő kereskedelem esetére előírt speciális tájékoztatási kötelezettséget szükségesnek és igazolhatónak ítéljük. Kifogásoljuk ugyanakkor, hogy a jogalkotó a fenti termékekkel azonosan kezeli azokat, amelyeknek a nemi sokszínűség és a homoszexualitás ábrázolása a meghatározó eleme (a tervezet szövege szerint „a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérésnek, a nem megváltoztatásának vagy a homoszexualitásnak a megjelenítése vagy népszerűsítése”). Az ún. ‘gyermekvédelmi’ törvénnyel kapcsolatos kritikánkat számos alkalommal megfogalmaztuk a törvény elfogadása, illetve a rendelet ezzel összefüggő módosítása óta: sem a tervezet 1. §-ában foglalt szabály, sem a kormányrendelet 20/A. § (1) bekezdése nem felel meg a normavilágosság követelményének. A magyar jog nem tartalmazza a népszerűsítés és a megjelenítés meghatározását, arra vonatkozó iránymutatás a joggyakorlatból sem szűrhető le. Értelmező rendelkezés hiányában a meghatározó tartalom kifejezés is nélküli a kiszámíthatósághoz és az előreláthatósághoz elengedhetetlen precizitást. Következésképpen a tervezet 1. §-a, a kormányrendelet 20/A. § (1) bekezdéséhez hasonlóan, sérti a jogállamiság elemét képező legalitás követelményét.¹

A tervezet 1. §-a két terméktípust nevesít mint „Érzékeny tartalom!”: az LMBTQI tartalmak kiemelése a szexuális irányultságon és nemi identitáson alapuló közvetlen diszkriminációt valósít meg. A hátrányos megkülönböztetés ezen formáit a magyar jog egyértelműen tiltja. Az Alaptörvény XV. cikke ugyan nem tiltja kifejezetten a szexuális irányultság és a nemi identitás

¹ CDL-AD(2021)050. Lásd még:

<https://hatter.hu/sites/default/files/dokumentum/kiadvany/hatter-venicecommission-actlxix-hun.pdf>

alapján történő megkülönböztetést, ám az „egyéb helyzet” fordulaton keresztül egy nyíltvégű felsorolást tartalmaz. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából egyértelműen kiderül, hogy ezekre a tulajdonságokra is kiterjed az Alaptörvény (korábban az Alkotmány) hátrányos megkülönböztetést tiltó klauzulája. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a hátrányos megkülönböztetés elleni rendelkezés nem a védett tulajdonságok taxatív felsorolása.² Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejezetten kimondta, hogy a szexuális irányultság az „egyéb helyzet” alá sorolandó,³ ugyanakkor eddig nem érkezett még olyan ügy az Alkotmánybírósághoz, amely hasonló állásfoglalást igényelt volna a nemi identitás tekintetében. A Velencei Bizottság az új Alaptörvénnyel kapcsolatos véleményében megjegyezte, hogy az a tény, hogy a szexuális irányultság nem szerepel a védett tulajdonságok listáján, „azt a benyomást keltheti, hogy az ezen az alapon történő megkülönböztetést nem tartják elítélendőnek”.⁴ Ez az ún. ‘gyermekvédelmi’ törvényről írt véleményében a Velencei Bizottság ezt megismételte: a véleménynyilvánítás szabadságának részét képező, információhoz való szabad hozzájutás jogának diszkriminatív korlátozása az LMBTQI tartalmakhoz való hozzáférés általános tilalma.⁵ Az egyenlő bánásmódról szóló 2003. évi CXXV. törvény 8. és 9. §-a kifejezetten tiltja a szexuális irányultság és a nemi identitás alapján történő közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést. A törvény preambuluma egyértelműen rögzíti, hogy a törvény a diszkriminációmentesség alkotmányos kötelezettségét hajtja végre és pontosítja azt azzal, hogy *expressis verbis* említi a szexuális irányultságot és a nemi identitást, és egyértelművé teszi, hogy az ezen tulajdonságok alapján történő hátrányos megkülönböztetés jogellenes. Sajnos az újabb, nyíltan diszkriminatív rendelkezéseket tartalmazó jogszabálmódosítás elfogadása egyértelművé teszi, hogy a magyar kormány továbbra sem tekinti a szexuális irányultságon és nemi identitáson alapuló megkülönböztetést tiltottnak; ezzel nemcsak az emberi jogi kötelezettségeivel megy szembe, de Magyarország törvényeivel is.

Az LMBTQI tartalmak ‘felcímkézése’ stigmatizálja nemcsak a szexuális sokszínűséget vagy homoszexualitást megjelenítő termékeket, de erősíti a szexuális és nemi kisebbségekkel szembeni társadalmi előítéletet, és tovább marginalizálja az LMBTQI közösség tagjait. Az LMBTQI tartalmak megbélyegzése akadálya a tudományosan megalapozott, objektív és előítéletektől mentes információhoz való hozzájutásnak is. Ez hosszútávon gátolja a társadalmi kohéziót erősítő közéleti diskurzust a szexuális és nemi kisebbségekről. Az Emberi Jogok Európai Bírósága már több döntésében kifejtette, hogy a gyermekeket érintő ügyekben a legfőbb érdeküket kell szem előtt tartani. Attól az EJEB mindig tartózkodott, hogy olyan közpolitikákat vagy döntéseket fogadjon el egyezménykonformnak, amelyek a szexuális és nemi kisebbségekkel szembeni előítéleteken alapultak. Következtes az esetjog abban is, hogy a szexuális irányultságon alapuló különbségtétel csak „különösen meggyőző és nyomós érvek” esetében igazolható. Semmilyen szociológiai vagy tudományos kutatás nem igazolja, hogy a

² 41/2007. (VI. 20) AB határozat

³ 20/1999. (VI. 25.), 37/2002. (IX. 4.), 154/2008. (XII. 17.), 43/2012. (XII. 20.) AB határozatok

⁴ CDL-AD(2011)016-e

⁵ CDL-A(2021)050, 38. bek.

homoszexualitás említése vagy a szexuális kisebbségek társadalmi helyzetéről szóló vita károsan hatna a gyermekekre.⁶

Az elmúlt évek joggyakorlata alapján igazolható, hogy a tervezet 1. §-ában foglalt rendelkezéssel azonos foglalmakat használó, a kormányrendelet 20/A. §-át a jogalkalmazó hatóságok tágan értelmezik, így az LMBTQI emberek bármilyen bemutatását és az LMBTQI témák bármilyen megvitatását szankcionálják.⁷ Ez nemcsak az Európai Unió jogát, hanem a Magyarország által vállalt nemzetközi és regionális emberi jogi kötelezettségeket is sérti. A kormányrendelet tervezetben foglalt módosítása alkalmat ad a diszkriminatív és megbélyegző 20/A. § visszavonására is.

Mindezek alapján javasoljuk, hogy:

- **a tervezet 1. §-ából töröljék a „a születési nemnek megfelelő önazonosságtól való eltérésnek, a nem megváltoztatásának vagy a homoszexualitásnak a megjelenítése vagy népszerűsítése” szövegrészt; és**
- **töröljék a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet 20/A. §-át.**

A **Hátter Társaság** Magyarország legrégebbi és legnagyobb LMBTQI civil szervezete. Telefonon és chaten elérhető információs és lelkisegély szolgálatot, személyes segítő szolgálatot, jogsegélyszolgálatot, HIV/AIDS segítő programot, valamint archívumot és könyvtárat működtet. Egyesületünk állandó programjai mellett rendszeresen folytat kutatásokat és tart képzéseket, szervez kulturális és közösségi eseményeket, és küzd az LMBTQI emberek emberi jogait tiszteletben tartó jogszabályok és közpolitikák elfogadásáért. Az egyesület a Magyar LMBT Szövetség egyik alapítója, valamint az ILGA-Europe európai ernyőszervezet aktív tagja.

⁶ *Macaté kontra Litvánia*, EJEB Nagykamara, 2023. január 23, 209. bek.

⁷ Az ún. 'gyermekvédelmi' törvény értékeléséről és hatásáról lásd továbbá:
<https://hatter.hu/sites/default/files/dokumentum/kiadvany/hatter-anti-lgbtqi-law-november-2023.pdf>,
https://www.amnesty.hu/wp-content/uploads/2024/02/Szabadsagtol-a-Cenzuraig_report_HUN.pdf